

УДК 78.01:792.8

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-PIATE-2025.5.29>**Науменко Н.О.**

викладач

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця, Україна

Vasilevskyi94@gmail.com**Сушицький М.І.**

викладач

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця, Україна

mikolasusickij8@gmail.com**Науменко І.В.**

викладач

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця, Україна

ilonarimar2017@gmail.com

ФЛАМЕНКО – ЯК СИНТЕЗ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВ

Анотація. У статті розкрито походження, історичний розвиток і сучасні прояви мистецтва фламенко як унікального синтезу хореографії, вокалу та музичного супроводу. Описано трансформацію танцю фламенко з давніх ритуальних форм до академічно визнаного сценічного жанру, що отримав світове визнання. Приділено увагу впливу ромської, андалузської, індійської, арабської та єврейської культур на становлення фламенко, проаналізовано його характерні риси, техніку виконання, роль гітари та імпровізацію.

Ключові слова: Гітара, імпровізація, культура, музика, танець, фламенко, хореографія.

Abstract. The article explores the origins, historical development, and contemporary manifestations of flamenco as a unique synthesis of choreography, vocal performance, and musical accompaniment. It describes the transformation of flamenco dance from ancient ritual forms into an academically recognized stage genre that has gained international acclaim. The influence of Romani, Andalusian, Indian, Arab, and Jewish cultures on the formation of flamenco is examined, along with an analysis of its characteristic features, performance techniques, the role of the guitar, and improvisation.

Keywords: Choreography, Culture, Dance, Flamenco, Guitar, Improvisation, Music.

Постановка наукової проблеми. У сучасному мистецтвознавстві зростає інтерес до вивчення міжкультурних феноменів, одним із яскравих прикладів яких є фламенко - мистецтво, що поєднує елементи хореографії, вокалу та музики. Незважаючи на широке визнання фламенко як культурного надбання, в українському науковому дискурсі бракує ґрунтовних досліджень, що аналізують його як синтетичну художню систему з позицій культурології, хореографії та музикознавства. Це зумовлює необхідність поглибленого вивчення історичних витоків, структурних компонентів і специфіки художньої виразності фламенко в контексті світового мистецького процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській науці фламенко вивчається переважно в музичному аспекті. А. Коваленко досліджує його вплив на гітарну педагогіку, а М. Положий - виконавські особливості жанру. Сучасні зарубіжні дослідження розглядають фламенко як міжкультурний феномен, що поєднує музику, танець і вокал. Так, Д. Акомбо аналізує фламенко як приклад єдності музики й танцю, М. Хейз - як суперечливий історичний феномен, а А. Лендборн акцентує на його емоційній експресії. Попри наявність окремих праць, цілісне вивчення фламенко як синтезу музики, танцю і хореографії залишається малодослідженим, що визначає актуальність обраної теми.

Метою статті є всебічне дослідження мистецтва фламенко як унікального явища, що поєднує хореографічне, вокальне та музичне начала, з акцентом на його історичні витoki, культурну природу та виконавські особливості.

Виклад основного матеріалу: Хореографічне мистецтво сучасного танцювально-естетичного простору досить розвинене та має широкий спектр напрямів. В перелік танців сучасності входять такі види танців як бальний, джаз, модерн, contemporary та інші не менш популярні види сучасного танцю. Кожен напрямок має свої особливості, що робить сучасну хореографію багатим і яскравим напрямком в мистецтві.

Фламенко – південноіспанський музичний, пісенний і танцювальний стиль, який склався в Андалусії наприкінці XVIII сторіччя (перша згадка в літературі – 1774 рік). Спів і танець сольні, супроводжуються грою на гітарі, кастаньетах [1]. Найдавніша згадка про фламенко в архівних записах датується 1774 роком. У книзі Лас Картас Маррукес Хосе Кадальсо [2]. Вважається, що фламенко формувалося під впливом ромського народу в Іспанії, однак, його походження та стиль – є однозначно андалузькими [3].

В інформаційному просторі можна знайти багато визначень, що описують цей стиль, так, наприклад, доктор Адейра Лендборн з північної Америки, яка вважається визнаним фахівцем дослідження фламенко, дає таке визначення: «Фламенко (іспанська мова: [fla'men'ko]), у найсуворішому сенсі, – це професіоналізована форма мистецтва, заснована на різних фольклорних музичних традиціях південної Іспанії в автономних громадах Андалусії, Естремадури та Мурсії» [4].

Походження фламенко є предметом розбіжностей. Словник іспанської мови в першу чергу пояснює створення стилю іспанським романам. З гіпотез щодо його походження, найпоширеніші твердження, що фламенко розвивалося через міжкультурний обмін між рідними андалузькими, ромськими, кастильськими, маврськими та сефардськими євреями, що відбувалися в Андалусії [5] і драматург Федеріко Гарсія Лорка писав, що присутність фламенко в Андалусії істотно передуює приходу ромського народу до регіону [6].

Фламенко – є результатом ромської музики, змішаної з багатими культурами сефардських євреїв і маврів, які також живуть на півдні Іспанії. Якщо ви уважно подивитеся на танцювальні рухи фламенко, ви можете

розпізнати рухи, руки та ноги, які нагадують рухи класичного індуїстського танцю з Індійського субконтиненту [7].

Хоча не існує жодного зразкового танцю фламенко, танцюристи повинні слідувати строгим рамкам ритмічних моделей. Кроки, які танцюрист виконує, залежать від традицій відтворюваної пісні. Ще один фахівець з мистецтва фламенко Тріва Бедінхаус [7], висловлює таку думку, що, можливо, найбільшою насолодою від споглядання танців фламенко – є спостереження за особистими виразами та емоціями танцівниці, які багато разів змінюються під час одного виступу.

Події XVI-го століття, коли маврів, євреїв і циган, які привезли з собою танцювальні та музичні стилі з Пакистану та Персії, і цим самим збагатили існуючі андалуські стилі, почали переслідувати, призвели до того, що культура цих етнічних прошарків населення йде в андеграунд, тобто стає підпільною. З суспільного поля культури зникає музика і танці, довгий час саме там, у вигнанні, вони і залишалася. Цей період історії вважається самим початком формування мистецтва фламенко.

Стиль танцю, який ми бачимо сьогодні, значно змінився з тих пір. Сучасне Фламенко, загалом, складається з трьох художніх елементів: співу (cante), танцю (baile) і гітари (guitarra). Крім того, члени групи фламенко часто виконують «palmas» - ритмічні плескання рук. Коли всі елементи збираються разом в одну композицію, утворюються своєрідні відносини між виконавцями подібні до того, як це відбувається у джазі. Існує основна структура, якої слід дотримуватись, але в сутності, фламенко - це імпровізована форма. Спів є центром виконавської групи фламенко, і танцівниця фізично інтерпретує пісню через ударну роботу ніг і складні рухи тіла. Гітарист підтримує як співака, так і танцівницю, допомагаючи об'єднати ці елементи.

Важливою передумовою якісного втілення мистецтва фламенко є належна професійна підготовка всіх учасників виконавського процесу. Особливої ваги набуває глибоке знання жанрово-стильових характеристик твору, що забезпечує автентичність інтерпретації та відповідність художньо-естетичним вимогам жанру. На думку Н. Мозгальнової, М. Сушицького та А. Новосадової «інтерпретація художнього твору, окрім технічної підготовки, залежить від розуміння жанрово-стильових особливостей. Адже, для виконання музичної композиції, розуміння та передачі задуму композитора він повинен мати чітку уяву про умови створення твору» [1, с. 71].

Під час виступів артистів фламенко, непідготовлений глядач в першу чергу бачать танцівників, а те, що роблять співак або гітарист, вважається неважливим. Але це помилковий підхід, бо тільки в поєднанні музики гітари, танцю та співу можна відчувати справжні емоції фламенко.

Насправді невідомо, коли гітара увійшла до фламенко як супутній, супроводжуючий інструмент, але багато хто поставив її появу на початку XIX століття. Але саме в 1930-х роках Рамон Монтойя адаптував кілька гітарних методів із класичної традиції для фламенко, що розширило стиль гри на гітарі на початку фламенко. До 1930-х років більшість гітаристів використовували істотно менше витончених методів, які, хоча й сильні і ритмічні, не могли бути

такими різноманітними у гармонії або мелодії, порівняно із тим, як ми знаходимо зараз. Сьогодні гітара фламенко є однією з національних емблем Іспанії, подібно до Осборнського бика (Osborne Bull), сильної і гордої частини історії Андалузії.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що фламенко є унікальним феноменом синтетичного мистецтва, який сформувався під впливом різноманітних етнокультурних традицій: ромської, андалузської, індійської, арабської та єврейської. Його виразність проявляється у поєднанні емоційно насиченого співу, ритмічного танцю й гітарного супроводу. Імпровізаційна природа фламенко надає йому глибини та динаміки, дозволяючи кожному виступу мати індивідуальний характер. В українському науковому просторі тема потребує подальшого міждисциплінарного вивчення - як у музикознавчому, так і в хореографічному аспектах.

Список використаних джерел

1. Мозгальова Н. Г., Сушицький М. І., Новосадова А. А. Специфіка підготовки вчителів музичного мистецтва і хореографії до жанрово-стильового аналізу. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. 2021. Вип. 28. С. 69–75.
2. Akombo D. The Unity of Music and Dance in World Cultures. Jefferson, NC : McFarland Books, 2016. 300 с.
3. Hayes M. Flamenco: Conflicting Histories of the Dance. Jefferson, NC : McFarland Books, 2009. 60 с.
4. Landborn A. Flamenco and Bullfighting: Movement, Passion and Risk in Two Spanish Traditions. Jefferson, NC : McFarland Books, 2015. 150 с.
5. Machin-Autenerieth M. Flamenco Algo Nuestro? (Something of Ours?): Music, Regionalism and Political Geography in Andalusia, Spain. Ethnomusicology Forum. 2015. С. 4–27.
6. García Lorca F. Importancia histórica y artística del primitivo canto andaluz llamado «cante jondo». 2010.
7. Bedinghaus T. What is flamenco dance? [Електронний ресурс] / Treva L. Bedinghaus. Performing Arts. 2018. Режим доступу: <https://www.thoughtco.com/what-is-flamenco-dance-1007433>.